

A TÁNCUDOMÁNYI KUTATÓKÖZPONT HÍRLEVELE

VII. évfolyam 2. szám, 2014. szeptember 30.

Szerkesztik: Bolvári-Takács Gábor, Major Rita

1. Új szakmai kiadványok a Magyar Táncművészeti Főiskolán (2013-2014)

Források a magyar színpadi táncművészet történetéhez, I. kötet. Szerkesztette: Tóvay Nagy Péter. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2013. 216 oldal. ISBN 978-963-85144-8-6

A Magyar Táncművészeti Főiskola K 81672 nyilvántartási számú, *A magyar színpadi táncművészet történetének forrásai* című kutatásának vezetője: Bolvári-Takács Gábor PhD, főiskolai tanár; senior kutatók: Major Rita tanszékvezető főiskolai tanár, Fuchs Livia főiskolai docens; kutatók: Nagy Péter Miklós PhD, egyetemi docens, Gara Márk tanársegéd, valamint 2010-12-ben Macher Szilárd tanszékvezető egyetemi docens. A jelen kötetben a kutatás keretében feltárt dokumentumok olvashatók. A válogatás eddig publikálatlan, vagy megjelent, de nehezen hozzáférhető tánc történeti források közzétételével kívánja elősegíteni a hazai tánc tudomány fejlődését. A könyv tartalmazza Gyulai Mihály *A tánc jutalma* című, 1681-ben írott művét; szemelvényeket a *Magyar Museum* és a *Hasznos Mulatságok* című 18–19. századi folyóiratokból, részleteket Brada Rezső művészalbumából (1920–36), Dienes Valéria négy orchémájának szöveggönyvét, valamint iratokat a táncművészképzés 1946–50 közötti történetéből.

Mády Ferenc: Mozgásbiológia és egészségtan. Élettani ismeretek a táncművészeti felsőoktatás számára.

Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2013. 256 oldal. ISBN 978-963-85144-7-9

Mády Ferenc a kezdetektől részese az anatómia tanításának. Ehhez felhasználta klinikai ismereteit és gyakorlatát, valamint a Magyar Nemzeti Balett-nél betöltött orvosi munkája tapasztalatait. 1995 óta jelennek meg a táncművészeti főiskolai oktatásban használt tankönyvei. Új munkáját a mai igényekhez igazította. Fő törekvése, hogy a tankönyvet ne a vizsgára való tanulás kényszerével, hanem a megismerés örömeivel vegyék kézbe a hallgatók. A szerző az összegyűjtött anatómiai és élettani ismeretek mellé a betegségek, balesetek megelőzésének lehetőségeit is felvázolja. E hasznos és sok ábrával illusztrált kézikönyv útmutatást ad ahhoz, hogy ha baj történik, netán sérülés keletkezik, mit tegyen a táncos.

Zórándi Mária: A bartóki út. Pályaképek a színpadi néptáncművészet 20. századi történetéből. Magyar Táncművészeti Főiskola, Budapest, 2014. 168 oldal ISBN 978-963-89842-3-4

A Magyar Táncművészeti Főiskola 1993-ban indította el *A magyar táncművészet nagyjai* című tudományos kiadványsorozatát. Elsőként a *Nádasi Ferenc 1893–1966. Emlékezések a mester születésének 100 éves évfordulójára* c. kötet jelent meg, szerkesztette Nádasi Myrtil. A következő évben látott napvilágot a *Harangozó Gyula emlékkönyv*, szerkesztette Szúdy Eszter. Közel két évtizedes szünet után került sor a folytatásra: Nádasi Myrtil *Piruettek és ábrándok. Felnöttem a függöny mögött* c. memoárja 2012-ben a K.u.K. Kiadó gondozásában jelent meg, de megjelenését a főiskola támogatta.

A sorozatot most Zórándi Mária monográfiájával folytatjuk. A könyv a magyar tánc tudományi kutatás friss terméke. A téma – a bartóki alkotói elvek megnyilvánulása a néptáncművészetben – nem új keletű. Az ún. Magyar Iskola sajátosságai a táncpedagógusok, táncművészek, koreográfusok, kritikusok körében, s főként a néptánc mozgalomban folyó közbeszédben gyakori téma, de részletes kifejtésére, ilyen terjedelemben eddig senki sem vállalkozott. Ezért a könyv hiánypótló, s egyben folytatásra váró munka. Szerzője, Jakabné Zórándi Mária, a színpadi néptáncművészet és néptáncpedagógia kiválósága, akit a közelmúltban a Magyar Táncművészeti Főiskola rektori székéből ragadott el a korai halál. A könyv szövegének alapja a 2009-ben megvédett doktori disszertációja.

2. Új táncszakmai kiadványok (2013-2014)

Bodor Johanna: Nem baj, majd megértem. Magvető Könyvkiadó, Budapest, 2014. 224 oldal. ISBN 978-963-14-3170-4

Az 1983-ban induló történet főszereplője a balerinának készülő, tizenhét éves Johanna, aki Bukarestben él értelmiségi szüleivel. A család úgy dönt, Magyarországra költözik. Először a szülők tudnak átjönni, és a lánynak még legalább két évet egyedül kell otthon maradnia, a régi viszonyai között új életet kezdeni. Nyomában a fortélyos félelem. Készülni a balettvizsgára, az érettségire; ottani életük felszámolására. Felkavaróan őszinte emlékezés a sorsfordító esztendőkről, a felnőtté válásról, a tánc és a balett beavató rítusairól, a test függéséről és a szabadságról, valamint pontos beszámoló egy abszurd-kegyetlen diktatúra mindennapjairól, nyomasztó árnyairól és váratlan derűiről.

Jávorszky Béla Szilárd: A magyar folk története. Népzene, táncház, világzene. Kossuth Kiadó – Hagyományok Háza, Budapest, 2013. 288 oldal. ISBN 978-963-09-7486-8

Több mint 40 éve annak, hogy létrejött az első táncház, s az egykori szűk szakmai kezdeményezés ma tízezreket vonz világszerte. Az évforduló kapcsán megszületett a magyar népzene és világzene történetét feldolgozó, átfogó, első olyan könyv, amely egyszerre kultúrtörténeti munka, szakkönyv és olvasmányos „sztori”. Szerzője arra vállalkozik, hogy e fotóval gazdagon illusztrált, élményszerű visszaemlékezésekkel tarkított kötetben a társadalmi, kulturális és zenei gyökerek és háttér bemutatásával, az irányzatok ismertetésével, a kiemelkedő jelentőségű előadók pályafutásának és műveinek értékelésével elősegítse a magyar nép-és világzene szerepének, helyének, értékeinek megismerését.

Králl Csaba: Színe és fonákja. A szolnoki néptáncfesztiválok története. Aba-Novák Kulturális Központ Nkft., Szolnok, 2013. 168 oldal. ISBN 978-963-08-6342-1

Az 1964-ben útjára indult Szolnoki Néptáncfesztivál – kéz a kézben a zalai kamaratánc-találkozókkal – „történelmi küldetése” révén mindig is a fesztiválok fesztiválja volt az amatőr néptáncmozgalom számára. Új koreográfiai kísérletek ösztönzése, a néphagyomány formai és gondolati újraértelmezése szerepelt legfőbb céljai között. A kötet arra vállalkozik, hogy rekonstruálja az elmúlt öt évtized fesztiváleseményeit, törekedve a találkozót érintő fontosabb szakmai kérdések, elemzések, kritikák, vélemények, viták, diskurzusok visszatükrözésére. Ezáltal egy sok szempontból egyedülálló, nagyon is reális eseménysorozatot tár az olvasó elé, mintegy színét és fonákját mindannak, ami megesett.

Markó Iván: A magány mosolya. Táncvilág Nonprofit Kft., Budapest, 2014. 216 oldal. ISBN 978-963-08-9442-5

A személyes hangvételű memoárkötetben Markó Iván a rá jellemző pátosszal foglalja össze művészi pályájának legfontosabb állomásait és fordulópontjait. A kötet egyes fejezetei jól körülhatárolt életpálya-ívet mutatnak be, amelyben helye van mindenekelőtt a családnak, az iskoláknak és a nemzetközi tapasztalatoknak. Az igazi fordulópont a Béjart-féle XX. Század Balettje, ezt követi a Győri Balett élén eltöltött bő két évtized. Markó élményei és személyes vívódásai azonos hangsúlyt kapnak a kötetben, amelynek záró fejezete a Magyar Fesztivál Balett létrehozásáról és sikereiről szól. A kötet kuriózuma a terjedelem közel egyharmadát kitevő képmelléklet, amely számos eddig ismeretlen fotót tartalmaz.

Mozdulat – magyar mozdulatművészet a korabeli társadalom és művészet tükrében. Szerkesztette: Beke László – Németh András – Vincze Gabriella. Gondolat Kiadó, Budapest, 2013. 210 oldal. ISBN 978-963-693-501-6

Két esztendeje az Iparművészeti Múzeumban megrendezett konferencián művészet-, pedagógia- és tánc-történészek vitatták meg a két világháború közti mozdulatművészet kérdéseit. A huszadik század első évtizedeiben Dienes Valéria, Madzsar Alice, Szentpál Olga és a többiek iskoláinak tevékenységeként a mozdulatművészet egyszerre volt a nemzetközi életreform-mozgalmak része és a kor társadalmának olyan irányzata, amely kapcsolatot tartott a baloldali mozgalmakkal, a népművészettel, az avantgárral és a korszak legjelentősebb szellemi-filozófiai, pedagógiai áramlataival. A kötetben közölt tíz tanulmány e kérdéseket járja körbe, a legújabb kutatási eredmények ismertetésével.

Péter Márta: Eleven történet. A Duna Művészegyüttes és elődegyüttesei. Duna Palota Nonprofit Kft., Budapest, 2013. 202 oldal. ISBN 978-963-88696-1-6

Az 1957-ben alapított együttesről a művészeti vezetők nevével fémjelzett időszakok elemzése révén kapunk képet, előzményként áttekintve az 1949–56 közötti éveket is. A szerző a társulati történet több vonulatát kívánja bemutatni, minden korszakban megjelenik az adott periódust jellemző kultúrpolitikai-társadalmi környezet, a szakmatörténeti háttér, a táncmozgalmi kapcsolódás. Kiemelkednek az együttes kronológia eseményei, köztük a bemutatók, a szervezeti és vezetési kérdések, a finanszírozás ügyei, továbbá a turnék, az elismerések, a kritikái visszhang. Közel hat és fél évtized történetét foglalja át a kötet, amelyet fényképek és hivatkozások tesznek pontosan dokumentálttá.

Régi magyar táncstílus – Az ugrós. Antológia. Szerkesztette: Fügedi János – Vavrincez András. L’Harmattan Kiadó – MTA BTK Zenetudományi Intézet, Budapest, 2013. 352 oldal. ISBN 978-963-236-488-9

A kötet a magyar néptánc-hagyomány történeti rétegének mélyét, a középkorra visszanyúló tánc-kultúra még fél évszázaddal ezelőtt is fellelhető formáit idézi fel. A tánc-közléseivel a magyar néptánc-kutatás mindez ideig legnagyobb szabású vállalkozásaként a Dunántúl nyugati végétől Bukovináig összesen hetven táncot felsoroló antológia a kanásztánc-ugrós stílus táncainak szinte valamennyi megjelenési formájára példát mutat. A könyv az 1942–1984 között filmre rögzített táncokat Lábán-kinetográfiával lejegyezve adja közre. Mindezt a kísérőzene kottái, a táncok jellemzése, a gyűjtési körülmények leírása, valamint a táncosok és zenészek fotói egészítik ki.